

Leders tale, Kirkerådet 4. desember 2025 i Oslo

Harald Hegstad

Kjære medlemmer av Kirkerådet!

Det er budsjettider. I oktober la regjeringen fram sitt forslag til statsbudsjett for 2026, og denne uke landet fem samarbeidspartier på Stortinget enighet om en budsjettavtale. I regjeringens forslag til budsjett er bevilgningen til Den norske kirke videreført og justert med forventet pris- og lønnsvekst. Jeg er glad for at regjeringen på denne måten anerkjenner folkekirkens betydning over hele landet, og sørger for et bærekraftig og forutsigbart økonomisk fundament for kirkens virksomhet.

I den foreliggende budsjettavtalen er bevilgningen til Den norske kirke opprettholdt, samtidig som vi har fått gjennomslag for en økning til bevilgningen til Svalbard kirke, som finansieres med en egen post på Justis- og beredskapsdepartementets svalbardbudsjett. Da vi var på høring i Utenriks- og forsvarskomiteen på Stortinget om denne saken, var dette også noe som ble fremmet av lederen for Longyearbyen lokalstyre, Terje Aunevik – som på den måten bekreftet den viktige rolle som kirken har for lokalsamfunnet på Svalbard.

Til budsjettthøstens begivenheter hører også framleggelsen av alternative statsbudsjetter fra andre politiske partier. Her har vi særlig merket oss at Høyre i sitt alternative statsbudsjett for første gang på flere år ikke foreslo å kutte i bevilgningen til Den norske kirke. Også dette tar vi med oss som et positivt signal om en bekreftelse på folkekirkens betydning, en erkjennelse som vil være viktig når justeringer i tilskuddsordningen for Den norske kirke og andre tros- og livssynssamfunn skal utformes.

I denne utviklingen ser jeg frukter av et omfattende strategisk arbeid som har blitt drevet fra Kirkerådets side de siste par årene for å synliggjøre folkekirkens rolle og betydning på ulike samfunnsmessige områder, slik som innenfor beredskap og kultur.

Men budsjettthøsten handler også om budsjett og budsjettforhandlinger i landets 357 kommuner, som også omfatter penger til fellesrådenes og lokalkirkens virksomhet. Til gravferd, bygg og personale. Fra mange fellesråd hører vi om trange økonomiske rammer i kommunene, noe som også fører til problemer for lokalkirken. Det er likevel mitt inntrykk at mange kommuner strekker seg langt for å sikre folkekirkens virksomhet i lokalsamfunnet. Gjennom tilskudd fra Kirkebevaringsfondet, der pengebruken trappes opp neste år, inviteres dessuten kommunene med på et gedigent spleiselag for å sikre vedlikehold av verneverdige kirker.

Men budsjettthøsten er ikke over før også vi i Kirkerådet har fått vedtatt vårt eget budsjett for neste år. Saken om «Budsjett, mål og prioriteringer 2026» er en av de store sakene på dette møtet. Her er jeg særlig fornøyd med at budsjettforslaget viser at det i 2026 er rom for å bruke penger på strategiske satsinger. Det er helt

nødvendig for at virksomheten ikke bare skal handle om å holde hjulene i gang, men også å omstille oss og prioritere i møte med nye utfordringer.

For det er ingen tvil om at vi står overfor store utfordringer – og store muligheter – i årene som kommer. Da gjelder det å trekke i lag, og å bruke minst mulig ressurser på unødvendige energilekkasjer. Derfor er arbeidet med samledelse så viktig, og det er ikke uten grunn at det er ett av de foreslåtte satsingsområdene i budsjettokumentet.

Men å trekke i lag handler ikke bare om å utvikle gode samhandlingsmønstre i vår egen organisasjon. For i tilknytning til og i samarbeid med Den norske kirke skjer det et omfattende arbeid i regi av selvstendige organisasjoner innenfor blant annet barne- og ungdomsarbeid, diakoni, bistand, misjon og undervisning.

På vårt forrige, digitale møte i Kirkerådet 20. november godkjente vi en samarbeidsavtale med Det norske misjonsselskap (NMS) og deres ungdomsorganisasjon NMSU. Det var jo på høy tid, kan man si. NMS har stått i et nært forhold til Den norske kirke siden organisasjonen ble stiftet i 1842.

Organisasjonen har samarbeidsavtaler med alle kirker de jobber sammen med i utlandet, men altså ikke Den norske kirke – ikke før nå. Grunnen til at det ikke har vært noen slik formalisering handler vel først og fremst at forholdet har vært så selvsagt at man ikke har behovd å sette det ned på et papir.

Problemet med å regne noe som selvsagt, er at det kan bli glemt, helt til det kanskje ikke er selvsagt lenger. Her tenker jeg det er viktig å synliggjøre den store virksomhet som skjer i den store flora av kirketilknyttede organisasjoner og institusjoner – en virksomhet som til sammen har et mye større omfang enn kirkens egne budsjetter. Med en virksomhet som finansieres fra mange kilder, blant annet fra innsamlede midler og offentlige budsjetter.

I lesningen av statsbudsjettet ble jeg for eksempel oppmerksom på en post som tidligere har gått under radaren for meg. I budsjettet for Barne- og familiedepartementet foreslås det en bevilgning på 285 millioner til Kirkens familievern. Gjennom familievernkontorene gir kirken viktige bidrag inn i det offentlige familievernet. Og dette er ikke det eneste eksemplet man kunne trekke fram.

Her gjelder det å synliggjøre det som foregår, som uttrykk for folkekirkens arbeid i vid forstand. Mens noen organisasjoner og institusjoner primært er koblet opp mot Den norske kirke, har andre et mer økumenisk nedslagsfelt og forankring. Begge deler er helt utmerket, men kan også kreve ulik tilnærming fra vår side.

I tillegg til avtalen med NMS har vi nylig inngått avtaler med Sjømannskirken og med KABB. Og vi har drøftinger med andre organisasjoner. I tillegg har vi etablert tre samarbeidsfora der Kirkerådet jevnlig møter organisasjonene. Her tenker jeg på Samarbeidsrådet for barne- og ungdomsorganisasjoner med 15 medlemmer, Samarbeidsrådet for diakoni, der kirken møter 11 diakonale organisasjoner, og Samarbeid menighet og misjon (SMM) med sju misjonsorganisasjoner som medlemmer. Dette er viktige møtepunkter og samarbeidsfora.

La meg forresten i denne sammenheng benytte anledningen til å gratulere en annen viktig samarbeidspart, nemlig IKO – Institutt for kirke og oppvekst, som nylig feiret sitt

80-årsjubileum. Gjennom disse årene har IKO vært en viktig motor i Den norske kirkes arbeid med å utvikle sin dåpsopplæring – og jeg forventer viktige bidrag på undervisningsfeltet også i årene som kommer. Etter en turbulent fase i fjor, har IKO nå funnet nytt samarbeid og tilknytning hos en annen viktig samarbeidspart, nemlig Bibelselskapet. Den relasjonen tror jeg vil vise seg å være til det beste for begge parter, og dermed for kirkens arbeid med å bringe kunnskap om kristen tro ut i hele samfunnet.

Samarbeidet med ulike organisasjoner er noe som ikke bare må skje på nasjonalt plan. Det handler også om det som skjer lokalt. Også grupper som er innmeldt i en organisasjon, må regnes som en del av det samlede arbeidet i menigheten. Men ved å organisere et tiltak som en gruppe i en organisasjon utløses tilgang på andre former for finansiering, tilgang til ressurser og fellesskap på tvers. En slik form for organisering er vinn-vinn for alle parter og noe vi bør oppfordre til.

En kirke kan ikke være kirke uten å drive diakoni, misjon, undervisning. I stedet for å bygge opp egne store avdelinger som skal ta seg av dette, samarbeider vi med kirkelige organisasjoner og institusjoner. Det er på mange måter «den norske modellen», der totalen av kirkens arbeid er det som til sammen drives av kirkelige organer og organisasjoner og institusjoner med nær tilknytning til Den norske kirke. Og jeg tror dette er en god og fremtidsrettet modell. Både fordi egne ressurser ikke strekker til, og fordi andre organisasjoner og institusjoner gir oss tilgang på en mye større bredde av kompetanse, ressurser, ideer og initiativ.

Jeg var nylig på befaring i Trefoldighetskirken her i Oslo. Her gjør Kirkelig fellestråd i Oslo en stor innsats med å rehabilitere og oppruste kirken, samtidig som det bygges nye lokale i krypten og i forlengelsen av krypten, i området ut mot regjeringskvartalet. I Oslo bispedømme er Trefoldighetskirken blitt definert som «Freds- og forsoningskirken i Oslo». Arbeid for fred og forsoning er en viktig del av kirkens oppdrag i samfunnet og noe som bør skje i alle kirker landet over. Likevel er det verdifullt at dette arbeidet har funnet et særlig hjem i en kirke som er så sentralt plassert i landets politiske sentrum. Blant annet gjennom å gi rom for ungdommene som i 2023 demonstrerte i regjeringskvartalet i Fosensaken, har Trefoldighetskirken allerede vist seg å være en viktig arena. Med sin sentrale plassering og rolle, tenker jeg meg at Trefoldighetskirken ikke bare vil ha en betydning i Oslo bispedømme, men også kan tillegges nasjonale funksjoner på freds- og forsoningsfeltet. Fram til kirken åpner for fullt i 2027 bør dette vurderes nærmere.

Vi behandler på dette møtet to viktige saker som handler om sannhets- og forsoningsprosessen, nemlig opprettelsen av et midlertidig, og etter hvert et permanent, utvalg for kvensk kirkeliv. På den måten tar Den norske kirke et viktig skritt framover for å anerkjenne betydningen av det kvenske og norskfinske innslaget i Den norske kirke, samtidig som vi legger til rette for å bevare det og styrke det.

I denne sammenheng vil jeg også nevne at Kirkerådet i løpet av året har tatt opp igjen dialogen med representanter for en annen av de nasjonale minoritetene, nemlig taterne/romanifolket – representert ved Taternes landsforening. Beklageligvis ble taterne ikke omfattet av mandatet for Sannhets- og forsoningskommisjonen, og denne gruppen er heller ikke omfattet i oppfølgingen av rapporten. Av de gruppene

som ble rammet av fornorskningspolitikken, var taterne trolig de som ble aller hardest rammet. Mange foreldre ble fratatt sine barn, kvinner ble tvangssterilisert, og deres tradisjonelle levemåte og kultur ble motarbeidet. Og alt dette med en organisasjon med nære bånd til kirken, Norsk misjon blant hjemløse, som en sentral aktør. Ikke minst det siste gir kirken et særlig ansvar. I arbeidet med sannhet og forsoning er det viktig at vi ikke glemmer denne gruppen, men er oppmerksom på hvordan kirken kan synliggjøre rettigheter og kultur, og også la det finne en naturlig plass i kirken.

Et uttrykk for arbeidet for sannhet og forsoning var det også da preses Olav Fykse Tveit på vegne av Bispemøtet den 16. oktober på London pub sa unnskyld for skam, smerte og skade som Den norske kirke har påført skeive. For min del vil jeg gjerne takke Bispemøtet for deres initiativ i denne saken, et initiativ de tok på vegne av hele kirken. For det er som fellesskap vi har en problematisk historie på dette feltet. Og selv om det fortsatt er uenighet om ekteskaps- og samlivsteologi i kirken, har vi likevel kommet til et punkt der vi anerkjenner hverandres samvittighetsfrihet. Derfor er det i dag mulig å gifte seg med hvem man vil i alle landets kirker, og ingen skal bli nektet ansettelse i kirken på grunn av legning.

Erkjennelse av tidligere feil er likevel ikke nok, vi må også være bevisst på hva vi kan gjøre for at lignende ting ikke fortsetter å skje. Derfor mener jeg at det å gjøre LHBT-utvalget permanent, slik det er foreslått i en av sakene til dette møtet, er et riktig grep.

I kirken tror vi at vi alle er syndere, og at heller ikke kirken er ufeilbarlig. Og Jesus lærte oss hver dag å be om tilgivelse for våre synder. «Tilgi oss vår skyld, slik også vi tilgir våre skyldnere». I erkjennelsen av hva kirkens holdninger og handlinger hadde påført mennesker, var derfor det mest kristne man kunne gjøre, å si nettopp dette: Unnskyld.